

Till
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se

Remissyttrande Riksintresseutredningens betänkande Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99)

Ert dnr M2015/04128/Nm

Alvesta Kommun lämnar härmed följande remissyttrande avseende betänkandet ”Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99)”.

Nuläge

Alvesta kommun delar utredarens bedömning att länsstyrelsens och centrala verks roll som framställare och förmedlare av erforderligt planeringsunderlag behöver förstärkas. För kommunen är det av yttersta vikt med långsiktigt hållbara ställningstaganden för att kunna uppnå en rationell planläggning och bidra till samhällsutvecklingen. Idag upplevs en brist på tydliga ställningstaganden, vilket delvis beror på osäkerheter kring riksintressens värden och nivå för påtaglig skada.

Den geografiska omfattningen av riksintressen och dess influensområden är för stor, eftersom anspråken med dagens tillämpning ofta uppfattas som ett skydd. Tillsammans med konkreta skydd, såsom exempelvis strandskydd, reservat och biotoper, upplevs möjlig tätortsutveckling vara mycket begränsad. Risken det medför är bland annat långsammare processer och fördyrande utredningskrav i planläggningsskedet, vilket kan ge stora konsekvenser på exempelvis kommuners bostadsförsörjningsansvar.

Det är av stor vikt att betrakta bevarandebestämmelserna ur ett nationellt perspektiv för att upprätthålla riksintressebegreppets dignitet. När markanspråk för bevarandevärden upplevs vaga ur ett nationellt perspektiv kan riksintressesystemet som helhet lättare ifrågasättas. Dessutom skiljer sig bevarandebestämmelserna mycket från exploateringsbestämmelserna. Vi välkomnar därför en översyn och förslag till förändringar i hushållningsbestämmelserna.

Alvesta kommuns bedömningar

Alvesta kommun delar utredarens bedömning kring den upplevda osäkerhet om riksintressens tillämpning. Vid mötet mellan exempelvis planläggning och riksintressen har ofta riksintresset tillämpats som ett absolut skydd, vilket

medfört att många projekt avfärdats eller anpassats i ett tidigt skede. Därför gör vi bedömningen att det kan finnas ett stort mörkertal i analysen om riksintressen som hinder för tätortsutveckling.

Alvesta kommun delar inte utredarens slutsats om att behovet av statligt inflytande skulle öka på grund av att en förskjutning av initiativet till byggnationer över tid mer gått över till byggherare. Eftersom kommunerna har planmonopol och därmed har att bevaka allmänna intressen finns redan ett fungerande system för avvägning mellan intressen. Beroende på hur intressebeskrivningarna är utformade riskerar kraven på bedömningar i samband med planprocesser att öka i takt med omfattningen av geografiskt utpekade anspråk.

Utredaren gör bedömningen att det krävs fler allmänna intressen redovisade i lagstiftningen (kallade väsentliga allmänna intressen) och att kommunernas översiktsplan ska redovisa dessa, i syfte att skapa mer hållbara miljöer. Alvesta kommun gör bedömningen att förslaget, eftersom utredningsbehovet ökar, skulle minska effektiviteten och göra planprocesser mer tidkrävande när fler geografiskt utpekade motstående allmänna intressen måste vägas mot varandra samt att det riskerar att medföra fler efterföljande rättsprocesser. Dessutom skulle förslaget riskera att öka diskrepansen mellan planeringen i olika regioner, på grund av respektive regionalt beslutande organs värderingar av skyddsvärda intressen och dess områdesavgränsningar. Alvesta kommun anser vidare att det inte är lämpligt att kräva att kommunernas översiktsplan ständigt ska hållas aktuell och ta hänsyn till så många allmänna intressen som nationella sektorsmyndigheter, länsstyrelser, regionorgan och kommunen själv anser vara ”väsentliga” och pekats ut med markanspråk. Tidsåtgången till att ajourhålla en översiktsplan är stor och formaliserad och förslaget skulle bli oproportionerligt i förhållande till dess, i slutändan, endast vägledande funktion.

Alvesta delar utredarens bedömning om att tillämpningen/praxis göder uppfattningen om riksintressen som konkret skydd snarare än markanspråk och att skyddet dessutom är absolut (alltså väger tyngst) i förhållande till exempelvis tätortsutveckling. Däremot anser Alvesta kommun att det inte räcker med omformulering i lagtexten och mer formaliserad förankringsprocess av nya intressen, utan att det även krävs dialog och utbildning om systemet hos myndigheter där lagstiftningen ska tillämpas.

Alvesta kommun anser att riksintressen och väsentliga allmänna intressen behöver definieras tydligare, som mycket stort intresse för långsiktiga hushållningen av mark och vatten. Utredarens förslag i 11.5.3 riskerar att inte förändra synen på vad som är ett riksintresse, alltså i behov av ett markanspråk. Istället lämnas det åt sektorsmyndigheter att avgöra vad som bör vara av riksintresse, vilket hittills visat sig ge enorma markanspråk. Tolkningen av de särskilda riktlinjer som utredaren föreslår ska utarbetas får inte riskera att skilja sig åt mellan sektorsmyndigheter.

Alvesta kommun välkomnar den möjlighet som föreslås öppnas åt kommunerna, att överklaga beslut om ett riksintresse inte bedöms uppfylla nyuppsatta kriterierna. Vidare är det av stor vikt att förslaget om krav att

kontinuerligt aktualisera riksintressen införs samt att motsvarande krav även införs för väsentliga allmänna intressen.

Alvesta kommun delar utredarens bedömning om lämpligheten att regeringen ges möjlighet att ge företräde för ett väsentligt allmänt intresse i förhållande till andra. Däremot kommer ventilen med största sannolikhet endast användas ytterst sparsamt och därmed ej får någon reell effekt på samhällsutvecklingen i stort.

System med nya väsentliga allmänna intressen

Alvesta kommun delar bedömningen om att det är lämpligt att länsstyrelsen på ett tydligare sätt har att bevaka tillgodoseendet av brukningsvärd jordbruksmark och välkomnar att jord- och skogsbruk kan behöva ges starkare ställning som areella näringar, för att hushålla med naturresurser för framtiden. Eventuellt skulle även värdefull ängs- och hagmark kunna ingå i anspråket. För att systemet med väsentligt allmänna intressen ska fungera kommer det krävas underbyggda analyser och klassificeringar. Alvesta kommun har särskilt svårt att se hur sådana analyser för skogsbruket ska ajourhållas och att det föreligger en viss osäkerhet om bedömningen när ett sådant intresse tillgodoses respektive inte tillgodoses.

Vi välkomnar förslaget att bostadsförsörjning ska kunna pekats ut som markanspråk i form av väsentliga allmänna intressen. Samtidigt har samhällen som helhet fler delar som är särskilt värdefulla att säkerställa, såsom samhällsviktiga funktioner och verksamhetsmark. Därför skulle väsentligt allmänna intresset med fördel kunna utökas till att även innefatta tätortsutveckling i stort.

Vi anser vidare att dubbelreglering i största möjliga utsträckning bör undvikas och att det därför inte är lämpligt att införa ett anspråk som redan skyddas med andra former. Ett sådant föreslaget intresse är 12.4.3, som i stor utsträckning skyddas genom exempelvis artskydd. Artskyddet är dessutom föränderligt i takt med arters förändrade skyddsbehov, medan väsentligt allmänna intressen istället syftar till mycket långsiktiga anspråk.

Avslutningsvis vill vi föra fram, med erfarenhet från riksintresse, bedömningen att friluftsliv som väsentligt allmänt intresses kommer ställa särskilt höga krav på värdebeskrivningar. Idag upplevs rikintresse för friluftsliv som ett mycket vanskligt anspråk, med otydliga bedömningsunderlag och stor osäkerhet vid bedömningen om påverkan på anspråket. Alternativa konkreta skyddsmetoder finns i form av reservatsbildning.

I handläggningen av ärendet har deltagit Magnus Wigren, biträdande förvaltningschef och Patrik Karlsson, planarkitekt.

I tjänsten

Kristiina Kosunen Eriksson
Kommunchef